

Latvijas teritorija aizvēsturē

Aizvēsture ir cilvēces vēstures periods, par kuru nav saglabājušās rakstiskas liecības. Tas ir vēstures senākais posms no cilvēka rašanās brīža līdz pirmās civilizācijas izveidošanās laikmetam. Aizvēstures periods Latvijas teritorijā ilga aptuveni no 11. gt. p.m.ē. līdz aptuveni 1200. gadam m.ē.

1. Cik ilga aizvēstures periods?

Attēlā: Ogres muzejā rekonstruētais Latvijas pirmiedzīvotāju - ziemeļbriežu mednieku mājoklis.

Liecības (доказательства) par senākajiem iedzīvotājiem Latvijas teritorijā atrastas Ogres un Ikšķiles novados. Apmēram pirms 13-12 tūkstošiem gadu tagadējā Latvijas teritorijā, no kuras bija atkāpies ledājs (ледник сошёл), ienāca pirmie iedzīvotāji – ziemeļbriežu mednieki (охотники за северными оленями). Svarīgākais šo mednieku ienākšanas ceļš bija Daugava, tārēs arī seno armetņu paliekas atrastas (найжены останки) tās krastos. Darbarīkus (орудия труда) un ieročus (оружие) gatavoja no akmens, koka, kaula. Tārēs arī laikmets ieguvis nosaukumu - akmens laikmets (каменный период).

2. Kur atrastas senākās liecības par senākajiem Latvijas iedzīvotājiem?

3. Kas bija pirmie iedzīvotāji Latvijas teritorijā? _____

4. Kur atrastas senākas armetņu atliekas? _____

5. No kā gatavoja darbarīkus un ieročus? _____

6. Kā bija nosaukts šis laikmets? _____

Akmens laikmetu iedala posmos:

- paleolīts jeb senais akmens laikmets;
- mezolīts jeb vidējais akmens laikmets;
- neolīts jeb jaunais akmens laikmets.

Attēlā: Akmens laikmeta krama darbarīki.

7. Kādos posmos iedala akmens laikmetu?

Salīdzinot ar iepriekšējo attēlu, redzamas ievērojamas atšķirības, rīki kļuvuši daudzveidīgāki (многообразные), sarežģītāki (сложнее).

8. Kādi kļuvuši darbarīki jaunajā akmens periodā?

Attēlā: Neolīta jeb jaunā akmens laikmeta kaula rīki: īlens, duncis, zvejas rīki u.c.

Akmens laikmetam sekoja metālu – bronzas un dzelzs – laikmeti, kad darbarīki un ieroči tika izgatavoti no bronzas un dzelzs.

9. Kāds laikmets sekoja pēc akmens perioda?

Latvijas teritorijā dzelzs laikmets ilga no 500. g. p.m.ē. līdz 1200. gadam. Pirmie dzelzs priekšmeti tika ievesti no citām zemēm. Tikai vēlāk dzelzi sāka iegūt no vietējās purva rūdas - to arguva mūsu ēras pirmajos gadsimtos. Akmens laikmetā cilvēki iztiku ieguva (средства к существованию) no apkārtējās dabas. Tādu saimniekošanas veidu sauc par savācējsaimniecību (собирательство).

10. Cik ilga dzelzs periods Latvijas teritorijā?

11. No kurienes bija atvesti pirmie dzelzs priekšmeti?

12. No kurienes iegūva dzelzi Latvijas teritorijā?

13. No kurienes cilvēki guva iztiku akmens periodā?

Attēlā: Tā varēja izskatīties akmens laikmeta apmetne 4. - 3. gt. p.m.ē.

Akmens laikmetā kopā dzīvoja liels skaits radnieku – lielā saime jeb dzimtas kopiena. Ap 2. gt. p.m.ē. medību, zvejas un savvaļas augu vākšanas vietā pakāpeniski par svarīgāko nodarbošanās veidu kļuva lopkopība (животноводство) un zemkopība (скотоводство). Cilvēki vairs nebija pilnīgi atkarīgi no dabas. Viņu rašu darbs nodrošināja iztiku (пропитание). Pieaugot turībai (богатея), radās nepieciešamība aizsargāt savu saimi no laupītājiem (грабители), tādēļ dzīvesvietas sāka nocietināt (укреплять). Ļaudis cēla četrstūra dzīvojamās ēkas gan stāvkoku, gan guļbūves tehnikā. Ēku apsildīšanai un ēdienu gatavošanai izmantoja vaļēju pavardu (открытый очаг) – nedaudz zemē iedziļinātu ugunsgrūdi, kas atradās ēkas centrā.

13. Ar ko cilvēki vēl sāka nodarboties akmens periodā?

14. Kāpēc cilvēki sāka nocietināt dzīvesvietas?

15. Kādā tipa mājas cēla šajā periodā?

16. Kas ir vaļējais pavards?

Attēlā: Bronzas laikmeta pilskalna rekonstrukcija.

Mācību grāmatas 65.lpp.izpēti karti un atzīmē konturkartē seno cilvēku apmetnes!

Mācību grāmatas 65.lpp.izpēti karti un atzīmē konturkartē seno cilvēku apmetnes!

